S2 -oppimäärä lukiossa

Opas suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2) -oppimäärän valintaan lukiossa

Helsinki

Helsinki

Johdanto

Tämä opas tarjoaa tietoa suomi toisena kielenä (tästä lähin S2) -opinnoista lukiossa henkilöstölle, helsinkiläisille opiskelijoille ja heidän huoltajillensa. Se antaa vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä tarkoittaa S2-oppimäärä?
- Millä perusteella opiskelijalle suositellaan S2-oppimäärän valintaa?
- Milloin päätös S2-oppimäärän valinnasta tehdään ja voiko sitä vaihtaa kesken lukio-opintojen?
- Miten S2-oppimäärä vaikuttaa ylioppilaskokeeseen?
- Mitä vaikutuksia S2-oppimäärän valinnalla on korkeakoulujen yhteishauissa?

Tästä oppaasta on tehty myös lyhyempi, selkeäkielinen versio.

Oppaan kuvat: Helsingin kaupungin aineistopankki
Kannen kuva: Jussi Hellsten
© Helsingin kaupunki 2024

S2-opetus pyrkii syventämään opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen monilukuja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta.

kuva: Jussi Hellsten

Mitä tarkoittaa S2-oppimäärä?

Äidinkieli ja kirjallisuus on kaikille opiskelijoille yhteinen oppiaine. Oppiaineella on eri oppimääriä. Yksi niistä on suomen kieli ja kirjallisuus (S1) ja toinen on suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2). Opiskelija opiskelee yleensä S1- tai S2-oppimäärää.

Muita valittavia oppimääriä ovat:

- ruotsin kieli ja kirjallisuus
- saamen kieli ja kirjallisuus
- romanikieli ja kirjallisuus
- viittomakieli ja kirjallisuus
- muu opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus
- ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus
- suomi saamenkielisille
- ruotsi saamenkielisille
- suomi viittomakielisille ja ruotsi viittomakielisille

S2-oppimäärään ohjataan opiskelijoita, joiden suomen kieli ei ole äidinkielisellä tasolla. S2-opetus kehittää opiskelijan suomen kielen taitoa niin, että hän pystyy toimimaan ja opiskelemaan tasavertaisesti muiden kanssa. S2-opetus kannustaa hyödyntämään muitakin opiskelijan osaamia kieliä suomen kielen ja muiden aineiden opiskelussa.

S2-oppimäärä on tarkoitettu opiskelijalle:

1) jonka äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame ja jolla on muuten monikielinen tausta ja
2) jonka suomen kielen taito ei ole äidinkielisen tasolla tai
3) jonka kielitaidossa on selkeitä puutteita jollakin kielen osa-alueella (osa-alueet ovat puheen ymmärtäminen, puhuminen, kirjoittaminen ja tekstin ymmärtäminen)

S2-oppimäärän tavoitteet ovat samansuuntaisia kuin suomen kieli ja kirjallisuus (S1) -oppimäärässä. S2-oppimäärää opiskelevilta ei kuitenkaan edellytetä samoja taitotasoja kuin S1-opiskelijoilta. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Opetus pyrkii syventämään opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Oppitunneilla opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla. Opiskelijat lukevat erityisesti pitkiä kaunokirjallisia tekstejä ja tietotekstejä sekä analysoivat niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta.

kuva: Matti Pyykkö

Millä perusteella opiskelijalle suositellaan S2-oppimäärän valintaa?

Oppimäärän valintaan vaikuttaa opiskelijan suomen kielen taito suhteessa samalla vuositasolla opiskelevan natiivin kielitaitoon. Oppimäärän valintaan ei vaikuta osallistuminen oman äidinkielen opetukseen tai väestötietojärjestelmässä äidinkieleksi merkitty kieli. Vaikka opiskelijan äidinkieleksi on merkitty suomi, opiskelijalle saatetaan suositella S2-oppimäärää kielitaidon tason perusteella. S2-oppimäärä on tarkoitettu niille, joiden peruskielitaidossa on puutteita.

Vastaavasti suomen kieli ja kirjallisuus (S1) -oppimäärä" saatetaan suositella riittävän kielitaidon perusteella, vaikka äidinkieleksi on väestötietojärjestelmässä merkitty joku muu kuin suomi. Opiskelijan kannattaa valita suomen kieli ja kirjallisuus (S1) -oppimäärä, jos taitotaso riittää sen opiskeluun.

Miksi suositellaan S2-oppimäärää, vaikka opiskelija osaa sujuvasti suomea? Vastaus löytyy usein puhutun (kommunikatiivisen) ja kirjoitetun (akateemisen) kielitaidon erosta. Kommunikatiivista kielitaitoa puhuja käyttää arkisessa vuorovaikutuksessa, jolloin puhuja yleensä keskustelee konkreettisista asioista ja käyttää yksinkertaisia lauseita. Kommunikatiivisen kielitaidon voi omaksua muutamassa vuodessa. Mitä pidemmälle opinnot etenevät, sitä vaativampaa oppiaineiden kielen ja erilaisten kielenkäyttötilanteiden hallintaa tarvitaan. Lukiossa on hallittava paljon abstrakteja ilmaisuja, tekstitaitoja ja eri oppiaineisiin liittyviä käsitteitä ja tekstilajeja. Lukio-opinnot vaativat sujuvaa luku- ja kirjoitustaitoa. Akateemisen kielitaidon saavuttaminen kestää yleensä viidestä seitsemään vuotta.

Milloin päätös S2-oppimäärän valinnasta tehdään ja voiko sitä vaihtaa kesken lukio-opintojen?

Alustava oppimäärän valinta tehdään peruskoulussa opiskellun oppimäärän mukaan. Lopullinen valinta suomen kielen oppimäärästä tehdään lukion ensimmäisen vuoden alussa, yleensä ensimmäisessä periodissa. Valinnan tarkka ajankohta vaihtelee eri lukioissa. Kielitaidon määrittely ei ole aina helppoa - oppimäärän valinnassa kannattaa hyödyntää S2-opettajien osaamista. Ylioppilastutkintolautakunnan linjaukset tarjoavat lukioille työkalut oppimäärän valinnan ohjaamiseen ja myös valintojen rajoittamiseen. Rehtorin vastuulla on huolehtia, että näitä työkaluja käytetään. Lopullisen valinnan oppimäärästä tekee opiskelija huoltajansa kanssa. Valinnassa auttavat S1- ja S2-opettajat sekä opinto-ohjaajat.

Tavoitteena on ohjata kaikki opiskelijat ensimmäisen lukiovuoden aikana oikeaan oppimäärään. Oppimäärää ei voi Helsingin kaupungin linjauksen mukaan vaihtaa ensimmäisen vuoden jälkeen ilman perusteltua ja painavaa syytä. Ensimmäisen lukiovuoden jälkeen oppimäärän vaihtamiseen tarvitaan rehtorin suostumus ja rehtori perustaa päätöksensä moniammatillisen ryhmän lausuntoon. Rehtori arvioi ja päättää tapauskohtaisesti jo suoritettujen kurssien hyväksiluvusta. Lopullinen päätös oppimäärän vaihtamisesta tehdään aina yhteistyössä myös opiskelijan ja huoltajan kanssa.

kuva: Jussi Hellsten

S2-oppimäärän valintaprosessi

1.

Kenelle S2-oppimäärää suositellaan:

Opiskelija, jonka äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame ja jolla on muuten monikielinen tausta

Opiskelija, jonka suomen kielen taito ei ole äidinkielisen tasolla

Opiskelija, jonka kielitaidossa on selkeitä puutteita jollakin kielen osa-alueella

2.

Milloin valinta tehdään:

Alustava valinta tehdään peruskoulussa opiskellun oppimäärän mukaan.

Lopullinen valinta tehdään lukion ensimmäisen vuoden alussa.

3.

Kuka valinnan tekee:

Oppimäärän valinnassa kannattaa hyödyntää S2-opettajien ja opinto-ohjaajan osaamista.

Lopullisen valinnan oppimäärästä tekee opiskelija huoltajansa kanssa.

Suomen kielellä suoritetut lukio-opinnot ja suomenkielinen ylioppilastutkinto ovat useimpiin korkeakouluihin riittävä todiste hakijan riittävästä suomen kielen taidosta.

kuva: Jussi Hellsten

Miten S2-oppimäärä vaikuttaa ylioppilaskokeeseen?

Ylioppilastutkintoon osallistuvan opiskelijan on suoritettava äidinkielessä ja kirjallisuudessa järjestettävä koe (laki ylioppilastutkinnosta 502/2019, lukiolaki 766/2004, 18 §). Opiskelija voi suorittaa äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen S2-oppimäärään perustuvana kokeena, jos hänen äidinkielensä ei ole suomi, ruotsi tai saame ja hän on opiskellut S2-oppimäärän mukaiset opinnot.

Ylioppilastutkintolautakunta voi painavan syyn vuoksi myöntää oikeuden S2-kokeen suorittamiseen, vaikka edellä olevat ehdot eivät täyttyisi. Erillistä lupaa pitää hakea, jos:

1. Opiskelija on opiskellut äidinkieleltään suomen-, ruotsin-, tai saamenkielisille tarkoitetun äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän mukaiset opinnot.
2. Opiskelijan väestörekisteriin merkitty äidinkieli on suomi, ruotsi tai saame.
3. Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärää vastaavan ulkomaisen koulutuksen.
4. Opiskelija on opiskellut ammatillisen perustutkinnon suomi tai ruotsi toisena kielenä opinnot, mutta ei lukion oppimäärän mukaisia opintoja.

Hakemus tehdään kirjallisesti ennen kuin opiskelija ilmoittautuu suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kokeeseen.

Kokeessa arvioidaan sitä, miten hyvin opiskelija on saavuttanut lukion opetussuunnitelman perusteiden S2-oppimäärän tavoitteiden mukaisen kielitaidon sekä kokelaan kypsyyttä ja valmiuksia jatko-opintoihin. Kokeessa ei edellytetä äidinkielisen tasoista kielitaitoa, vaan otetaan huomioon se, että opiskelijan suomen kielen taito on edelleen kehittyvä. S2-koe korvaa äidinkielen ja kirjallisuuden kokeen. Ylioppilastutkinnon hyväksytty suorittaminen antaa yleisen korkeakoulukelpoisuuden.

Ylioppilastutkintolautakunta on tiedottanut, että S2-ylioppilaskoe uudistetaan ja uusi koe tulee käyttöön mahdollisesti keväällä 2027. Kokeen vaatimustaso ei muutu, mutta koe jaetaan kahdelle päivälle. Uudistus lähentää S2-koetta ja suomen kieli ja kirjallisuus (S1) -koetta. Uudistettu koe pyrkii vastaamaan nykyistä paremmin lukion opetussuunnitelman tavoitteita.

Mitä vaikutuksia S2-oppimäärän valinnalla on korkeakouluihin hakemiseen?

S2-oppimäärän opiskelu lukiossa ei vaikuta opiskelijan hakukelpoisuuteen. Suomenkieliset korkeakoulut vaativat hakijoilta riittävää suomen kielen taitoa. Suomen kielellä suoritetut lukio-opinnot ja suomenkielinen ylioppilastutkinto ovat useimpiin korkeakouluihin riittävä todiste hakijan riittävästä suomen kielen taidosta.

Korkeakoulujen yhteishauissa on käytössä myös todistusvalinta. Lähes kaikkiin korkeakoulukoulutuksiin kaikki äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärät pisteytetään samanarvoisina. Tämä tarkoittaa sitä, että S2-ylioppilaskokeesta saadusta arvosanasta saa saman verran pisteitä kuin suomen kieli ja kirjallisuus (S1) -ylioppilaskokeesta saadusta arvosanasta.

Helsinki

© Helsingin kaupunki 2024